

RUDAR

Rudar izhaja trikrat na mesec in sicer prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto 4 K, pol leta 2 K in četrt leta 1 K. — Posamezna številka po 10 vin. — Naročnina za Nemčijo za celo leto 4 marke, za Ameriko 1 dol. 4 cente. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Ilirska ulica 22, prvo nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklamacije so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

GLASILO SLOVENSkih RUDARJEV IN FUŽINSKIH DELAVCEV AVSTRIJSKIH.

21. šte.

V Ljubljani, dne 24. julija 1914.

V. leto.

Draginja.

Zmagonosna pot kapitalizma pričena s tem, da z neizprosno tekmo v nizkih cenah potlači rokodelca. Stroj omogoča izdelovanje blaga po tovarniškem načinu, pri čemer so stroški nižji nego pri ročnem izdelovanju. Železnice in parobrodi pa omogočajo cenen prevoz. Pri tem pa sili tekmovalci, da se nastavi prodajne cene primerno lastnim stroškom, ki postajajo vedno nižji. Nekdaj je splošnost od tega imela koristi: mnogi porabni predmeti, ki so bili vsled visokih cen poprej dostopni samo bogatinom, so postali tako poceni, da so si jih mogli omisliti tudi drugi. Seveda je bila ta prednost plačana z življensko srečo brezmejno izkoriščanih delavcev, ki se jih je natlačilo v tovarne in pa s propadom rokodelcev. Če se je pa na to opozorilo narodne ekonomije, so le-ti zmajevali z ramami ter dokazovali, da »gospodarski napredek« zahteva prosto tekmovalce; žrtve pa se mora prenašati.

Hvalisano svobodno tekmovalce pa je navsezadnje tudi kapitalistom postalo neprijetno. Boj v cenah je dovedel do tega, da se je končno omejilo dobičke in da so veliki tovarnarji gospodarsko uničili manjše. »Javno mnenje«, ki je bilo gluho pritožbam malih obrtnikov, se je z vso ljubeznijo zavzelo za pritožbe kapitalističnih podjetnikov. Saj je bilo javno mnenje še vselej vlačuga mogočnih in vplivnih. Ko je potem bila prizadeta še družba privilegiranih veleposestnikov v deželah evropske celine, je bilo konec hvalisanja svobodnega tekmovalca. V Ameriki se je pričelo orati celino; stroj je omogočil ceneno proizvajanje, železnice in parobrodi pa so omogočili, da se je ceneno žito prodajalo na evropskih trgih za slepo ceno. Veleposestniki so se nahajali pred polomom.

Tako je v zadnji četrti 19. stoletja skoraj v vseh kapitalističnih državah nastala gospodarska politika, katere cilj je bil, preprečiti padanje cen. Predvsem je šlo za to, da se otežkoči tekmovalce inozemstva s carino na inozemsko blago. Carinsko varstvo pa so domači proizvajalci kmalu izkoristili: sporazumeli so se, združili se v karte in konvencije, da pomežijo cene domačega blaga zopet navzgor. Carine pa so bogatile tudi državo. Vsled tega je postala doba varstvenih carin obenem doba neprestanega naraščanja indirektnih davkov, ki so nezno podražili mnoge predmete za množinsko uporabo. Ta način gospodarske politike je brezdvomno najvažnejši vzrok naraščanja blagovnih cen v zadnjih desetletjih. Tehnika neprestano napreduje ter povzroča, da padajo proizvajalni stroški, zlasti pri proizvodnji industrijskega blaga. To pa ne pride v korist odjemalcem, temveč velekapitalistom, ki umetno vzdržujejo tržne cene na višku in na ta način večajo svoj profit.

Ako so mali obrtniki upali, da bo narašča-

nje blagovnih cen zadrževalo njih propadanje, so se kruto motili. Že davno so postali odvisni od veleindustrije, ker so primorani, da kupujejo svoja proizvodna sredstva od tovarne. Cene teh proizvodnih sredstev — orodja in strojev kakor tudi surovin — določajo kartelirani tovarnarji. Nasproti temu pa rokodelci ne morejo primerno zvišati cene svojih izdelkov, ker sicer izgubijo svoje odjemalce. Vrhutega pa jih draginja takozvanih polizdelkov tembolj sili, da izdelujejo blago od surovine do porabnega predmeta v enem obratu; koncentracija (osredotočenje) torej napreduje. Ravnotako hite kupovalci tembolj v velike blagovne založbe, ker le-te lahko vedno bolj poceni prodajajo nego manjši trgovci. Visoke cene upropastijo dandanes male obrtnike ravnotako, kakor so jih pred sto leti upropastile nizke cene.

Temu pa se je pridružil še drug pojav: koncem devetdesetih let pretečenega stoletja so pričele naraščati tudi cene poljedelskih proizvodov in naraščajo trajno. »Ameriška konkurenca«, ki je baje upropastila evropsko poljedelstvo, je že davno izgubila svoje grozote. Cene žita in mesa neprestano naraščajo na svetovnem trgu. Celo izredno bogate letine pritiskajo le mimogrede na trg. Prišlo je tako daleč, da se nezadostno pokriva potrebe človeštva na živilih. Temu pa ni tako, da bi človeštvo ne imelo možnosti za zadostno proizvodnjo živil. Še je neizmerno mnogo rodovitne zemlje, ki pričakuje pluga, še se lahko ogromno pomnoži plodovitost zemlje v kulturnih državah. Ker pa kapitalisti grabijo prebogat dobičke, ni sile za otvoritev dotičnih področij ali pa za pomnožitev proizvodnje v kulturnih državah. Ob kapitalističnem proizvodnji namreč niso merodajne koristi velikih množic, temveč edino profiti. Razmerno pomanjkanje, ki goni cene poljedelskih proizvodov kvišku, ni posledica naravnih razmer, temveč je posledica kapitalistične anarhije.

Kakšna blaznost pa je v tem, da cene živil na svetovnem trgu naraščajo in se vključno temu v mnogih deželah, zlasti pa v Avstriji, potom carin umetno višja cene!

Če je kapitalizem v svoji mladostni moči pospešil razvoj svetovnih proizvodnih moči in obenem z nizkimi cenami, ki so bile njegovo osvojevalno orožje, ustvaril koristi, je za postarajoč kapitalizem tendenca višanja cen in s tem odiranja množic, znamenje propada. Delavci se morejo ubraniti draginje le na ta način, da svojo delovno moč dražje prodajajo in da zahtevajo višjo plačo. Ravno proti temu pa se borijo kapitalisti. Oni so izvrstno organizirani, ne samo zato, da gonijo cene kvišku, temveč tudi zato, da tlačijo mezde. Tu velja torej tudi za delavce, da združujejo svoje moči in s tem na političnem polju izsilijo izpremembo gospodarske politike in da na strokovnem

polju spravijo mezde v soglasje s cenami. Končni cilj tega boja pa mora biti odstranitev kapitalistične anarhije in izkoriščanja.

Začasno načelstvo nezgodne zavarovalnice rudarjev — imenovano.

Ministrstvo za notranje stvari je dne 8. julija t. l. sporazumno z ministrstvom za javna dela imenovalo začasno načelstvo (provizorično) nove nezgodne zavarovalnice rudarjev, katere prične poslovati, kakor smo že naznanili, z novim letom. Vladnim potom imenovano načelstvo, ki sestoji z 18 članov, bo izvršilo vse predpriprave, ter ostane na čelu nezgodne zavarovalnice rudarjev do izvolitve definitivnega načelstva. Toliko časa bo seveda tudi vodilo vse posle zavarovalnice. Po dunajskem uradnem listu z dne 9. julija so v začasno načelstvo bili imenovani, in sicer:

I. Zastopniki rudniških podjetnikov:

Člani:

Dr. Avgust Fillunger, centralni ravnatelj vitkoviške rudniške in železarske družbe v Moravski Ostravi;

Dr. Moric Kaspaar, generalni tajnik avstrijske alpske montanske družbe na Dunaju;

Dr. Blašek, centralni ravnatelj mostiške rudniške družbe v Mostecu;

Dr. Hermann Erben, ravnatelj železarsko-industrijske družbe na Dunaju;

Rudniški svetnik dr. Franc Pospisil, centralni inšpektor kamnitih premogovnikov cesarja Ferdinanda severne železnice v Moravski Ostravi;

Anton Šimicek, rudniški ravnatelj galiških montanskih obratov akcijske družbe Siersca.

Namestniki:

Rajmund Cimmermann, ravnatelj rudnikov grofa Lariša v Karvinu;

Rudniški svetnik Franc Hvizdalek, svetnik generalnega ravnateljstva v Mostecu;

Dr. Erih Mládek, ravnatelj kamnitih premogovnikov Orlova-Lazy v Dombravi;

Julij Overhof, ravnatelj avstrijske rudniške in fužinske družbe na Dunaju;

Herman Mitteregger, centralni ravnatelj blajberske rudniške družbe »Union« v Celovcu;

Dr. Moric Weis, generalni tajnik trboveljske premogokopne družbe na Dunaju.

II. Zastopniki zavarovancev (delavcev):

Člani:

Alojzij Bouček, tajnik Unije rudarjev avstrijskih v Steinau pri Freistadtu;

Anton Jarolim, rudar v Trnovanah pri Teplicah;

Peter Cingr, državni poslanec v Tešinu;

Anton Meixner, rudar v Gnidovih jamah v Niedergergentalu pri Mostecu;

Jožef Mayer I., rudar v Eisenercu;

Ivan Zalesky, rudar v Lipjetinu.

LISTEK.

FERDINAND HANUSCH.

Kriza.

Zaplenjeno.

ZVONIMIR KOSEM:

Ob poliču.

Tako-le pod večer, v tistem somraku, ko so vršale v gozdu le samo še šoje in so ležali vinogradi po bregu navzdol tako spokojno in udano kakor o solnčnih dneh trudni popotniki ob cesti, sem obiskoval svojo soseda, staro Zefo, v njeni prijazni hiši; Zefi je bil tak čas najljubši; Bog ne daj, da bi jo bil obiskal kdaj jutraj ali pa še morda opoldne — gotovo bi se ji bil zameril na vse večne čase.

Največkrat sem zalotil Zefo zunaj pred hišo, kjer je posedala na nizki vegasti klopi pod slamnato streho kraj oprane stiskalnice; roke so ji počivale kakor mrtve na kolenih, glava je slonela na prsih, pred nogami ji je pa ležala motika ali viječek, s katerim je bila trebila po vinogradu med trtami razrastel motovilec in drugo tako nepotrebno zelenjad. Ka-

dar me je opazila in sva bila drug drugega kakor davna znanca toplo pozdravila, se je globoko pripognila, vstala in šla odpirati hišna vrata. Kmalu sva bila v sobi, tihi, lični sobici, Zefinem toplem domu. Nekoliko časa je hodila Zefa komaj slišno semintja, od mize proti peči in zopet nazaj, gor in dol, nato pa se je obrnila k meni:

»Zdaj grem pa ponj . . . pelin sem že poprej natrgala . . . Saj boste počakali toliko časa, kaj ne?«

Rahlo je odprla vrata, jih pustila samo priprta in izginila venkaj.

Ostajal sem v sobi sam in se lahko nekoliko razgledal po poslikanih stenah in po majhnih okencih naokrog. Vse tako domače in prijetno, prav po Zefinem okusu; peč velika in prostorna, čelešnik bel, brez najmanjšega praška — vedel sem, da Zefa na tem čelešniku mnogokrat sladko počiva in premišljuje o davnih, prešlih dneh; na stenah vsakovrstne svete podobe, v kotu, prav visoko, na trioglati deščici križ; miza sama prijazna, da bi sedel človek kar najraje vedno ob nji; postelj kraj peči lepo pregrnjena in gotovo dobro zrahljana za Zefine stare kosti, sredi nizke omare, mizi naravnost nasproti, kip Matere božje, na vsaki strani kipa dvojce starih japonskih vaz z na-

rejenimi in s svežimi rumenimi rožami; vzdolž ob steni, v velikem, mizo objemajočem trikotu, dvojce gladkih klopi, na drugi strani troje stolov, eden tikoma pred omaro; v drugem kotu šivalni stroj, ves s pisanimi cunjami preobložen. Še nikjer drugje nisem bil videl tako prijazne sobice . . .

Navadno se je Zefa zelo hitro vrnila, v eni roki polič, v drugi za perišče pelina; tudi zdaj je pustila vrata še vedno priprta.

»Bom kmalu napravila pelinovec,« je govorila; zavila je pelin v platneno cunjco, napravila iz obojega majhno bučko in jo ožemala nad poličem, tako da je caka grenki sok v debelih zelenih kapljah v starino; ko je bil pelinovec narejen, je odložila bučko s pelinom na rob mize in potisnila polič z živahno kretnjo pred-me:

»Kar pijte . . . ni slab . . .«

Prisedla je bližje k meni in odprla eno izmed okenc, da se je iz vinograda lahko čula vesela pesem čričkov. Luči ni Zefa nikdar napravila, četudi se je somrak večal in je postajalo v sobi skoraj temno; »je potratna taka stvar, jaz pa nisem bogata,« mi je razlagala važno.

Ker je moje začudenje, čemu da so vrata priprta, opazila, se je nasmehnila:

Namestniki:

Ivan Berger, kovač jame »Hermengild«
v Poljski Ostravi;
Jožef Niepel, strojnik jame »Wilhelmina«
v Zdareku;
Josip Oktaviec, vrtni mojster v Wolanki
pri Boryslavi;
Franc Rothe, kopač jame »Tegetthof«
pri Mostecu;

Ignacij Siter, poslovodja občnega konsum-
nega društva v Trbovljah;
Ivan Zwanzger, okrožni tajnik Unije ru-
darjev avstrijskih v Ljubnu.

III. Strokovnjaki. (Vladna skupina):

Člani:

Dvorni svetnik Czuben, profesor na visoki
tehniški šoli na Dunaju;

Vladni svetnik Karel Kögler, ravnatelj de-
lavske zavarovalnice proti nezgodam na Du-
naju;

Rudniški nadsvetnik Gottfried Hüttemann
v Mostecu;

Zdravstveni nadsvetnik vladni svetnik
dr. Arpad Kršiš, zdravstveni konsulent v mi-
nistrstvu za javna dela;

Rudniški nadsvetnik Josip Bochenski v
Krakovu;

Viktor Kadi, uradnik praške železarsko-
industrijske družbe na jami »Mairau«
v Vinaricah pri Kladnu.

Namestniki:

Dr. Adolf Horst, zdravstveni konsulent
v ministrstvu za javna dela;

Dvorni svetnik Hugo Preus v Teplic-
Šonavi;

Ivan Antl, predsednik zveze rudniškega
uradništva v Moravski Ostravi.

Po prečitaniu predstojajoče liste takoj opa-
zimo, da se v skupini podjetnikov nahajajo za-
stopniki največjih in najmočnejših rudniških
družb. Kar se tiče zastopnikov delavcev, so
isti, v kolikor nam trenutni pregled kaže, bili
izvzeti iz peterih organizacij. Izmed imeno-
vanih zastopnikov so Bouček, Cingr, Jarolim,
Oktaviec, Siter in Zwanzger člani Unije ru-
darjev avstrijskih. Ostali so izvzeti iz nekkih dru-
gih brezpomembnih zakotnih organizacij ru-
darjev, ki jih več ali manj podpirajo podjetniki
in so torej rudarjem več v kvar kakor pa v
korist. Ako pa upoštevamo, da pripadajo razen
navedenih članov naše Unije ostali imenovani
delavski zastopniki raznim strujam, in se med
njimi nahajajo nemški nacionalci, krščanski so-
cialci, češki nacionalci, separatisti, neodvisni
socialisti itd., tedaj je razvidno, da je naši
Uniji sovražna mešanica dobila sorazmerno
večje zastopstvo, kakor ji po pravici gre. Brez-
dvomno se je naši Uniji pri razdelitvi manda-
tov zgodila velika krivica, kar že dokazuje
dejstvo, da ima naša Unija petkrat toliko čla-
nov, kakor pa vsa ostala anarho-klerikalno-
nacionalistična družba lizunov in izdajalcev in-
teresov rudarjev skupaj. Sicer pa nam vsa
stvar vnovič dokazuje, da razen podjetnikov
tudi vlada te konfuze, zakotne organizacije
raznih mamelukov neguje ter proti poštenim
težnjam velike naše Unije podpira. To je bilo
ob tej priliki treba povedati.

Pa še nekaj besed o imenovanju takozva-
nih strokovnjakov. Vlada je opetovano izjavila,
da smatra skupino imenovanih strokovnjakov
za potrebno, ki jo ni mogoče pogrešati, ker ba-
je uglašja nasprotja med skupinami voljenih za-
stopnikov delavcev ter podjetnikov. Z drugimi
besedami povedano, od vlade imenovani stro-
kovnjaki imajo nalogo »puferjev«, ki se jih po
njenem mnenju mora namestiti med zastopnike

delavcev in zastopnike podjetnikov, da ugla-
sajo dotikajoča se obojestranska nasprotja.
Odkrito povedano, kar se tiče nas, mi v čudo-
delno moč nepristranske pravičnosti takih od
vlade imenovanih strokovnjakov še nikoli ni-
simo verjeli, kar je prav lahko razumljivo, kajti
nepristranost, ki jo vlada prisojja imenovanim
strokovnjakom, ima tudi svoje natančno začr-
tane meje, o katerih pa za enkrat nečemo da-
lje govoriti. Eno pa je gotovo, pravičnost tak-
ih od vlade imenovanih strokovnjakov se pri
vsaki priliki prav rada nagiba na stran podjet-
nikov. Da je temu tako, to gotovo tudi mini-
strstvu za notranje stvari kakor tudi minist-
rstvu za javna dela ne bo nič neznanega. V
pričo tega dejstva je bilo pač opravičeno pri-
čakovati, da bosta prizadeta ministrstva v
skupino strokovnjakov poklicala vsaj take
osebe, o katerih nepristranosti bi vsaj na videz
bil izključen vsak dvom. Kar pa je v tem oziru
vsakdo smatral za nekaj samo ob sebi razum-
ljivega, so prizadeta ministrstva na najbolj
brezobziren način prezrla; v skupino strokov-
njakov sta smatrala za uместno imenovati tri
gospode, ki na noben način niso v njo spadali.
Prvi, ki ne bi smel biti imenovan, je rudniški
svetnik Hüttemann. Ta gospod je član uprav-
nega sveta severočehske premogokopne druž-
be in član nadzorstva kutoviške premogokopne
družbe. Druga dva, ki ne bi smela biti ime-
novana, sta rudniška uradnika Kadi in Antl.
Prvi je v službi pri praški železarsko-industri-
jski družbi na Kladnem, drugi pa pri neki družbi
v Moravski Ostravi. Niti na misel nam ne pri-
haja, da bi o teh treh gospodih osebno sodili
kaj slabega, vendar pa si dovoljujemo sledeče
vprašanje: Alis matrata ministrstvu za mo-
goče, da bodo gospodje Hüttemann, Kadi in
Antl nepristransko mogli posredovati in po-
ravnavati nepristransko obstoječa nasprotja med
delavci in podjetniki, katerih se kratkomalo
ne dá spraviti s sveta in ki se bodo neobhodno
pojavljala tudi v načelstvu nezgodne zavarov-
alnice rudarjev? Ali je sploh mogoče, da bi
si na primer centralni ravnatelj Blašek ali pa
kak drug gospod iz skupine podjetnikov in rud-
niški svetnik Hüttemann v kaki stvari, tičoč
se delavcev, nasprotovali in glasovali eden
proti drugemu?

Ne, nekaj tacega še nismo doživeli in tudi
tukaj se nekaj tacega ne bo nikoli pripetilo. Go-
spodje iz skupine od vlade imenovanih stro-
kovnjakov, v kolikor so sami zainteresirani
na rudništvu, kakor n. pr. Hüttemann, Kadi in
Antl, bodo pri vsaki priliki vselej potegnili s
podjetniki in bodo vedno glasovali tako, kakor
bodo gospodje iz podjetniške skupine hoteli,
to je čisto gotovo. Zato pravimo, da je način
imenovanja strokovnjakov, kakor ga je izvedlo
ministrstvo za notranje stvari sporazumno z
ministrstvom za javna dela, skrajno krivičen.
Krivica je tem hujša, ker je očitno, da se je
tukaj zasledoval namen, pomagati skupini rud-
niških podjetnikov s pomočjo vladne skupine
strokovnjakov po ovinkih do večine, da se
rudniškim podjetnikom v načelstvu zagotovi
premoč. Proti taki manipulaciji moramo od-
ločno protestirati že sedaj, predno bo vlada ob
priliki volitev delavske in podjetniške skupine
imenovala člane svoje skupine strokovnjakov
definitivno.

Iz gospodarskega bojišča.

Izprtje rudarjev v Lavantinski dolini na Koroškem.

Česar se je bilo bati in česar je bilo priča-
kovati, odkar je prišla nova uprava na krmilo,
se je zgodilo: Uprava je rudarje v Št. Štefanu

pojde vedno tako naprej? . . . Odkar sem
vdova, se mi godi tako slabo, da se mi slabše
goditi ne more . . . Pa kaj to, saj dandanes
vsakdo tarna, nikomur ni dobro, razven tistih
srečnih, ki imajo denarja kar na kupe . . .

Pomolkla je za hip in zopet nadaljevala:

»Pred petimi leti mi je zasulo moža v ru-
dokopu v Hrastniku . . . Dober mož je bil, da
malo takih, to lahko rečem . . . Trideset let
je garal v jami, trideset dolgih let je delal za
druge, da se mu je hrbet ukrijil in da so mu
postale roke hrapave kakor smrekova skorja;
kakor je delal za druge, tako je tudi padel za
druge, kakor suženj, se mi zdi . . . Takrat, ko
je bil še on živ, se je za silo že še dalo živeti,
četudi je imel slab zaslužek; ali ker sva bila
skromna in nayažena vsega hudega, sva se
pretolkla. Večkrat mi je pravil o delu in o živ-
ljenju v jami, tako da me je postalo skoro
strah, verjemite mi . . . Tam v jami je delo
težko, da nikjer tako, in nevarno še veliko bolj;
nikdar ni varen človek pred smrtjo, nihče, ki
gre jutraj pod zemljo, ne ve, če bo prišel zve-
čer še živ nazaj. In vključ temu plača slaba,
da je komaj za kruh in vodo. Zdaj dobivam jaz
vsak mesec pet forintov penziona. Kaj zaleže
to? Toliko kakor o suši kaplja vode razpokani
zemlji . . .«

(Konec prihodnjic.)

izprla. Prvi uradnik pri tamošnjem rudniku v
svojem sovraštvu proti rudarjem ni toliko časa
odnehal, dokler sodu ni izbil popolnoma dno.
Naslanja se na podporo strojnega mojstra
je ravnatelj Šnür uvajal eno novotarijo za dru-
go. Seveda ni uvajal take novotarije, ki bi bile
v korist delavcem, temveč le take novotarije,
ki so bile delavcem v škodo, bogatemu posest-
niku rudnika, stomilijonskemu grofu Hencklu
pl. Donnersmark, pa v korist. Tako na primer
je hotel ta ljubeznivi »direktor« rudarjem od-
jesti drva, ki so jih rudarji v obliki odpadkov
jamskega lesa od pamtveka nosili domu za
domačo kurjavo. Ker pa se rudarji svoji stari
pravic niso hoteli odreči, je njegova želja, pri-
hraniti milijonskemu grofu tiste uboge odpad-
ke, splavala po vodi, rudarjem pa so drva
ostala.

Zdi se, da je afera z drvami bila le nekaka
predigra poznejšim dohodkom. In res: mir ni
trajal dolgo, ravnatelju Šnüru ni dala vest miru,
vedno je premišljeval kako bi delavce bolj
»šniral«. Kar naenkrat je stare, delovne pogo-
je postavil na glavo in je kar meni nič tebi nič,
brez da bi le kaj omenil, diktiral delavcem no-
ve, seveda veliko slabše delovne pogoje. De-
lovni čas je vsem delavcem hotel enostavno
kar za dve uri dnevnó podaljšati. Da delavci
takih pogojev niso mogli sprejeti je
pač lahko razumljivo. Delegati rudarske zadru-
ge so vsled nastalega konflikta prišli v pisarno
uprave, da posredujejo. Šnür je ta korak de-
legatov spraval popolnoma ob pamet, katere
itak ni imel bogve kaj. Delegate je prav hri-
bovsko nahrulil, češ v Št. Štefanu nima nihče
drugi kaj govoriti, kakor le on, končno je
hotel od svojih diktiranih dveh ur milostljivo
pol ure popustiti in dnevni delavni čas po-
daljšati »le« za eno in pol ure. Velik in mogo-
čen pa je res tale Šnür, vsaj v domišljiji. Kaj
njega briga zakon, kaj njega briga če delavci
vsled prenapornega in nevarnega dela morajo
nekaj let preje pod zemljo, on tega ne čuti. Če
bi delavci sprejeli, oziroma vzeli na znanje tako
popolnoma protizakonito podaljšanje delovne-
ga časa, bi to pomenilo toliko, kakor, da bi po-
pisali svojo smrtno obsodbo. Nekaj takega pa
vendar noben pameten človek od prizadetih
rudarjev ne bo zahteval. Bilo je torej v interesu
rudarjev samih, da so se samopašni, obenem
pa tudi nečloveški zahtevi ravnatelja Šnür
uprli. Ko pa je Šnür videl, da rudarji vstrajajo
pri starih delovnih pogojih, in da ne bo ničesar
opravil, je v svoji satanski jez zaklical: »potem
pa pojdite vsi skupaj domov!« Rudarjem dru-
zega ni kazalo, kakor izvršiti dobljeni ukaz,
in so se res vsi skupaj zbrali in — odšli domov.

Na tako podel način, ki pogreša vsako
trohico človeškega čuta je prenapeti Šnür iz-
zval boj, kateri zna imeti nedozirne posledice
in vsled katerega bodo iz same zlobe ravnatelja
rudarji seveda trpeli največ.

Nemškonacionalni fanatiki in krščansko
socialni podrepniki prepogostokrat godejo, češ,
delavce ščuvajo njih voditelji v take boje. Ta
sodrga klafočev bi se ob priliki tega boja lah-
ko prepričala, da delavski voditelji ne upri-
zarjajo mezdne boje, pač pa da so podjetniki
tisti, ki vsled svoje nenasitnosti delavce v
stavke naravnost gonijo. Pa ne verjamemo, da
bi se od podjetnikov protežirana nemškonaci-
onalna in klerikalna garda naučila kaj pa-
metnega. Slej ko prej bodo njih umazano na-
čelo izvajali, namreč padati v hrbet poštenim
delavcem na migljaj podjetnikov in njegovih
kreatur.

Pred vsem pa je ta boj poučen za rudarje
same, kajti slučaj v Št. Štefanu dokazuje, da
se na miroljubnost podjetnikov nikoli zanašati
ne smejo, da je torej v interesu rudarjev sa-
mih, da so vedno dobro oboroženi, to je, da
morajo biti vedno dobro organizirani, ako jim
je kaj ležeče na tem, da vsak naskok in udarec
podjetnikov ter udarec podjetniških hlapcev
takoju zavrnejo oziroma parirajo.

Upajmo, da bodo naši tovariši v Št. Štefanu
iz tega, jim vsiljenega boja, izšli kot zmago-
valci. Parola njihova naj bo: »ne udati se!«

Nakup premogovnikov v Velenjem in Zabukovci potom države.

Premogovniki v Velenjem in Zabukovci v
doglednem času gotovo pridejo v last države.
Tozadevno uradno poročilo pravi: Svoječasno
so bili rjavi premogovniki pl. Daniel Lappovih
dedičev z vsemi k premogovnikom pripadajo-
čimi zemljišči ter mobilijami državi ponudeni
na odkup. Ker si je vlada že od nekaj prizade-
vala zagotoviti si potrebno množino premoga
za svoje na jugu države, v Celju, Idriji in Rab-
lju ležeča montanska podjetja, je ministrstvo za
javna dela za nakup ponudene premogovne
obrate v navedenih krajih dalo potom komisije
strokovnjakov natančno preiskati. Rezultat pre-
iskave je bil tak, da se je gori imenovano mini-
strstvo odločilo dotične premogovnike za dr-
žavo nakupiti.

»Mačke čakam . . . vsak čas se mora vr-
niti domov . . .«

Ni preteklo mnogo časa in res je pritekla
nalahno velika bela mačka v sobo; dvoje svet-
lih, žarečih oči se je posvetilo v jarkem blesku
v tajinstveni somrak.

»O, mucka, da si le prišla!« se je vese-
lila Zefa.

Mačka je šla k nji, prožila hrbet, dvigala
rep visoko v zrak in se stiskala k njenim no-
gam; to pa tako ljubko, da se je morala Zefa
nehote skloniti in jo posaditi sebi na kolena. Pa
ni ostala mačka dolgo časa pri Zefi; kmalu je
skočila na tla, tapala preko sobe in se v urnem
skoku povzpela na čelešnik, s čelešnika pa na
peč, kjer se je stisnila v kot in zrla pazno kakor
skrben čuvaj s svojimi svetlimi, žarečimi očmi
dol proti oknom.

»Pridna mačka je to!« jo je pohvalila Zefa
in se popravljala na sedežu.

Temnilo se je vedno bolj in bolj, črički zu-
naj v vinogradu so že razločnejše čvrčali, od-
nekod se je čulo gostolenje taščice.

Počasi sva pila z Zefo; iz mraka sem videl
samo obrise njenega života, njenih žilavih rok
in njenega sesušenega, podolgovatega obraza.

»Slabi časi so zdaj, slabi časi . . .« je pri-
čela vsakokrat tarnati. »Kaj mislite, kaj bo, če

Državni rudnik v Rablju na Koroškem.

Državni rudnik v Rablju neprestano napreduje in se širi. V državnem proračunu za obdobje 1914—1915 je določenih 200.000 K za stavbo nove pripravljalnice pri tem rudniku, nadalje 34.000 kron za izpopolnitev gospodarskih poslopij in zgradbo novih hiš za delavska stanovanja.

Kakor vse kaže, bo v kratkem dana možnost upravi rudnika, da število delavstva pomnoži. V eraričnih rudniških obratih v Rablju kopljejo cinkovo in svinčeno rudo. Cinkova ruda gre vsa v erarično cinkarno v Celju, dočim svinčeno rudo topijo v lastni, k rabeljskim obratom spadajoči topilnici, v kateri iz nje izgotavljajo svinčeno kovino. Ker pa dosedanja pripravljalnica za današnjo množino nakopane svinčene rude ne zadostuje več in ker je tudi možnost dana, množino pridelane surove rude še povečati, je pač v interesu podjetja samega, da se gori omenjena nova, pravzaprav še druga pripravljalnica zgradi.

Skupna svota, ki jo obsega državni proračun za obdobje 1914—1915 kot potrebščino eraričnih rudniških obratov v Rablju znaša 1.431.730 K. Plače so proračunjene na 395.200 kron, stroški prodaje na 177.800 kron, nakup materialij na 200.000 kron, nakup mobilij na 46.600 kron, plače uradnikov itd. na 69.800 K, zdravstveni stroški na 20.800 kron, davki in doklade na 160.000 K, poprava stavb in preuredb na 24.000 K, končno so nameravane nove stavbe proračunjene na 234.000 kron.

Dohodki za prodane produkte so proračunjeni na 2.183.200 kron tako, da bo prebitke znal kakih 779.870 kron. Dobiček države pri rajbelskem rudniku je torej zelo lep.

Zgradba nove pripravljalnice v Rajblu je bila že razpisana. Med pogoji, ki jih je razpis vseboval je bil tudi ta, da mora ves material, katerega se bo za zgradbo rabilo biti domačega — avstrijskega izvora in da smejo biti pri zgradbi upošleli le delavci Avstriji. Navedena določba je prišla v razpis vsled posredovanja državnega poslanca sodruga Grögerja pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu.

Gospodarski pregled.

Državni rudniki in premogovniki.

V pretečenem letu je uprava državnih rudnikov izdala uradni komunikej, v katerem med drugim je tudi navajala neugodni položaj — na trgu kovin, kateri je precej uplival tudi na rudniške razmere. Skratka, trgovina s kovinami pridobljenih v državnih rudnikih je nekoliko opešala. Temu nasproti se je v državnih premogovnikih delalo v polnem obsegu in se je tudi ves pridelani premog brez kake ujme na cenah prodal. Bilanca državnih rudnikov ter premogovnikov izkazuje čistega dobička kron 4.818.312. Ker pa je za leto 1912. čisti dobiček znašal 5.041.730 kron je torej čisti dobiček za leto 1913. bil nekoliko manjši. Vse eno je čisti dobiček iz eraričnih montanističnih podjetij leta 1913. bil večji kakor pa leta 1912. in sicer zaradi tega, ker je čisti dobiček eraričnih montanističnih tovarov od 823.466 kron poskočil na 2.650.573 kron. Leta 1912. je čisti dobiček vseh eraričnih montanističnih podjetij skupaj znašal 5.865.196 kron, leta 1913. pa 7.468.885 kron. Nadalje se poročilo peča s potrebnimi investicijami, ki jih v državnih montanističnih podjetjih bo treba izvesti ter končno navaja, koliko se je v tem oziru leta 1913 napravilo.

Jurij Šiht, akcijska družba, koje izdelki so tudi zlasti kar se tiče mila (žajfe) znani naši rudarski javnosti, je imela dne 20. junija t. l. svoj občni zbor. Predlogi upravnega sveta glede razdelitve čistega dobička v znesku kron 3.127.243 so bili soglasno sprejeti. Na vsako delnico se torej bo izplačalo po 32 kron.

Poročila iz tujine.

Ogrsko.

Stavka rudarjev premogovnikov dunajske paroplovne družbe, o kateri smo zadnjič precej obširno poročali, je bila dne 1. julija končana. Predno pa so rudarji odnehali od stavke je ravnateljstvo moralo obljubiti, da bo plače povišalo. Boj teh 3200 rudarjev je bil zares junjski boj; celih 7 tednov so ti možakarji vztrajali v boju, ki je bil tako hud, da se niti popisati ne da. Naši ogrski tovariši so v tem svojem interesnem boju prenašali lakoto tako, da so v pravem pomenu besede s svojimi družinami vred stradali. Beda je bila tem hujša, ker vlada nobene organizacije, tem manj pa nabiranje kakega stavkinega fonda ni dopustila. Stavkolomcev, na katere je ravnateljstvo računalo, ni bilo, vsled česar je ravnateljstvo bilo prisiljeno popustiti. Izmed že mnogih stavk rudarjev na Ogrskem, je bila ta stavka prva, ki se je končala dostojno in častno. Ne mažarska vlada in njene oblastnije, ne žandarji in tudi

ne politika izstradanja ni izkoriščevalcem pomagala, udati so se morali. Sicer se stavka ni končala s popolnim uspehom, ker so se rudarji zadovoljili z obljubo, da se bodo plače uredile. Odvisno je sedaj od ravnateljstva, kako se bo stvar uredila. Za vsak slučaj pa rudarji ne smatrajo stvar za končano, boj smatrajo le za prekinjen, sednji čas le kot premirje. Vsi rudarji izjavljajo, da kakor hitro ne bo vprašanje plač rešeno ugodno, bodo takoj neizprosno boj nadaljevali.

Anglija.

Tekom zadnjih tednov so se razmere v rudništvu na Škotskem tako priostrele, da je vsaka nada na mirno poravnavo takorekoč izgnila. V škotskem rudništvu je uvedena neka vrsta premične plačilne lestvice. V zadnjem času pa so podjetniki vsled padanja cen premogu, v mnogih premogovnikih na Škotskem plače reducirali, vrhu tega pretijo podjetniki, da bodo plače še znižali. Da preprečijo padanje plač, zahtevajo rudarji, naj se 6dnevni tedenski delovnik skrajša na 4 dni. To skrajšanje zahtevajo zaradi tega, da se produkcija regulira in pa da se padanje cen premogu prepreči. Vsled te zahteve delavcev pa podjetniki žugajo, da ako prično delavci kakega premogovnika delati le 4 dni v tednu, bodo vse rudarje v celem Škotskem izpri.

Ne glede na pretne podjetnikov, je načelstvo zveze rudarjem na Škotskem dne 10. julija na svoji konferenci v Glasgovu sklenilo, da se ima s štiridnevni delovnikom pričeti na celi črti dne 27. julija. V prvem tednu se ima na podlagi tega sklepa praznovati v ponedeljek in soboto, v nadaljnjih tednih pa v sredo in soboto. Sicer pa ima o tem sklepati še konferenca delegatov, toda sprejetje načelstvenega predloga je zagotovljeno.

Ako torej rudniški podjetniki ostanejo pri tem, kar so rekli, tedaj bo že proti koncu tekočega meseca prišlo do splošne izprtije rudarjev na Škotskem. Tudi britanska zveza se je s tem konfliktom že bavila in ni izključeno, da se v danem slučaju ta konflikt bo raztegnil na celo Anglijo, oziroma Veliko Britanijo. Mogoče, da bo v tem slučaju stopil tudi prvič medsebojni dogovor zveze rudarjev, železničarjev in transportnih delavcev v akcijo. Ako se to zgodi, tedaj bodemo priča boja, kakršnega svet še ni videl.

Iz bratovskih skladnic.

(Dalje.)

Poročilo bratovske skladnice svinčenih rudnikov, rudniške družbe Union na dolemem Koroškem za leto 1913.

I. Bolniška blagajna.

Računski zaključek bolniške blagajne za čas od 1. januarja do 31. decembra 1913.

A. Oddelek bolniške blagajne v Železni kapli.

Dohodki:

prispevki članov za svojo osebo	K 1.456:38
prispevki članov za svojce	» 268:20
prispevki rudniškega podjetja	» 1.456:38
na globah (kazni)	» 5:—
na darilih	» 3:—
v gotovini prejete obresti	» 258:39
na tekočih obrestih od vrednostnih papirjev	» 4:—

Skupaj dohodkov K 3.451:35

Izdatki:

bolniške podpore v denarju	K 366:30
zdravniki in kontrola bolnikov	» 546:41
zdravila	» 546:41
bolnišnični, oskrbovalni ter prevojni stroški	» 40:—
pogrebni stroški	» 12:—

Skupaj K 1.511:12

Upravni stroški:

nagrada zapisnikarju	K 60:—
potnina članom načelstva	» 24:—
2% provizije za nakup vrednostnih papirjev	» 5:24
kurzna zguba	» 118:80

Skupaj K 208:04

Gorenji izdatki K 1.511:12

Skupaj vseh izdatkov K 1.719:16

Dohodki so leta 1913 torej bili večji kakor izdatki in sicer za K 1.732:19 z rezervnim skladom od leta 1912 v znesku K 5.685:48, znaša premoženje koncem leta 1913 K 7.417:67.

B. Oddelek bolniške blagajne v Možicah.

Dohodki:

prispevki članov za svojo osebo	K 21.085:45
prispevki članov za svojce	» 5.565:40
prispevki rudniškega podjetja	» 21.085:45
na globah (kazni)	» 2.205:71
za zgubljene članske knjižice	» 2:—
obresti od vrednostnih papirjev	» 2.737:75
na tekočih obrestih od vrednostnih papirjev	» 236:99

Skupaj dohodkov K 52.918:75

Izdatki:

bolniške podpore v denarju	K 19.286:59
zdravniki in kontrola bolnikov	» 1.447:58
zdravila	» 12.504:17
bolnišnični, oskrbovalni ter prevojni stroški	» 5.456:06
pogrebni stroški	» 612:—
izredne podpore	» 288:—

Skupaj K 39.594:40

Upravni stroški:

plače	K 1.400:—
najemnina pisarne in kurjava	» 446:70
tiskovine	» 40:—
poština	» 24:47
potnina članom načelstva	» 61:—
2% provizije za nakup vrednostnih papirjev	» 120:22
nakup drv in upeljava električne razsvetljave	» 1.551:15
10% odpis od inventarja	» 384:01
3% odpis od vrednosti posestev	» 1.346:10

Skupaj K 5.373:65

Drugi izdatki:

najemnina bolnišnice	K 1.000:—
najemnina čakalnice	» 80:—
popravki v rudniški bolnišnici	» 1.045:90
in kurzne izgube	» 1.637:30

Skupaj K 3.763:20

Vseh izdatkov je torej K 48.731:25

Dohodki so torej večji kakor izdatki in sicer za K 4.187:50, prištevši rezervni sklad od leta 1912 v znesku K 63.847:64, znaša premoženje na koncu leta 1913 K 68.035:14.

V rudniški bolnišnici v Črni se je tekom leta 1913 nahajalo v oskrbi 229 oseb skozi 3185 dni. Oskrbovalni stroški so znašali skupaj 4798 K 70 vin., oziroma dnevno za osebo 1 K 50 vin. Med navedenim številom oseb se je nahajalo tudi 12 oseb s 146 oskrbovalnimi dnevi od firme Racman.

V drugih javnih bolnišnicah se je nahajalo 13 oseb skozi 219 dni v oskrbovanju. S prevoznino vred so stroški za teh 13 oseb znašali 697 kron 36 vin., oziroma 3 krone 18 vin. za vsak dan.

Bolniške podpore v denarju prihaja na moške 15.341 K 14 v, ali 10 K 64 v na osebo; na ženske 4.311 K 75 v, ali 17 K 46 v na osebo.

Stroškov za zdravila prihaja na člane 8218 K 98 v, ali 6 K 26 v na osebo; na svojce članov 5031 K 60 v, ali 3 K 70 v na osebo.

Računski zaključek provizijske blagajne priobčimo prihodnjic.

Dopisi.

Hrastnik. Slabe razmere v tukajšnjem rudokopu. Gospod Drolc kot obratni vodja je začel vpeljevati novi modus. Niemu je namreč vseeno, ali je dobro ali slabo delo. Ne spregleda prav nič pri oddaji akorda ali je daleč za spravljati, ali blizu, ali je zrak čist ali se dihati ne da. Seveda mora ista partija, da bi dal boljši akord, da bi se vsaj zaslužilo toliko, da bi človek živel zamogel je pa pogruntal novo kazen. Ista partija, katera zasluži 2 K 50 v mora za kazen, ker je imela slabo delo in slab akord na ferzatz (vsaj starejši kopači). Ali ni to naravnost briti norca iz ubogega rudarja? Gospodine Drolc, ali bi Vi lahko živeli z 2 K 50 v dnevno? Ker pa domala plačate toliko davka od svojega zaslužka, kot rudar zasluži, se vam delavci ne smilijo.

Čudno se nam tudi zdi, da se tu in tam kako soboto ne dela. Začelo se je tudi rudarje (kmete) na dopust pošiljati. Ako pa prideš v nedeljo v čakalnico, pa boš videl toliko rudarjev, da boš mislil, da je delavnik. V nedeljah je najmanj 150 ljudi na delu. Ne verjamemo, da se toliko ljudi rabi za nujna dela. Ali bi se ne moglo med tednom tudi razna taka dela popraviti, namesto da bi se rudarje poslalo na dopust ali pa v fersac (zasip). Zdi se nam pa, da je ta metoda čisto nekam drugam naperjena in sicer stremijo po poslabšanju akorda. Zadnje čase se vidi kako brezobzirno postopajo vsi skupaj od obratnega vodje do zadnjega paznika dol. Češ, sedaj so rudarji itak prestrašeni radi dopustov itd. se ne upajo ganiti. Že pri zadnjem gibanju leta 1912., ko so bili shodi ogromno obiskani in ko se je doseglo, s pomočjo organizacije 5% povišanje akorda, smo pripovedovali, da je treba sedaj, da se rudarji pridružijo svoji stanovski organizaciji, da obdržimo vsaj to, kar smo dosegli.

A že po par mesecih so bili shodi veliko slabše obiskani. Ker so bili zaslužki dokaj boljši od poprej so si rudarji mislili, a, kaj shod, a, kaj organizacija, socialisti niso še nikdar nič dosegli. Prišli so izdajalci delavcev takozvani podporniki in agitrali proti nam. Da celo par rudarjev, ki so se prištevali socialistom, ki so pa vredni podpornikov so ruvali proti našim zaupnikom. Počenjanje teh izdajc so pa predobro zasledovali gospodje pri rudniku. In ko so videli, da se rudarji cepijo, da si nasprotujejo,

ter da niso edini, so se nasmejali, kajti uverjeni so bili, da bode delo prav lahko, da poslabšajo akord in tudi šikaniranje bode zopet šlo v klasje. Organizacija rudarjev »Unija« je rudarje skozi celi čas opominjala, da naj se zbude iz tega spanja, da naj se organizirajo in naj nastopijo proti izdjalaski organizaciji podpornikov, kajti prišel bode čas, ko bomo morali biti pripravljeni, da si obdržimo to kar smo si priborili in da odbijemo šikaniranje. Seveda prihajajo sedaj rudarji, ki se jim godi krivica in kriče pomagajte. Ja prijatelji, za vse to se imate zahvaliti podpornikom, ki so zasejali razdor in sovražstvo med vas. Ti so isti ničvredni hlapci kapitalizma, ki združujejo delavstvo in s tem pomagajo kapitalistom. Rudarji, tovariši spregledajte vsaj sedaj, kje so vaši nasprotniki in kje prijatelji, ter se oklenite vaše organizacije Unije rudarjev, v kateri so združeni rudarji cele Avstrije.

Črno-Možice. Zdi se, da gosp. društvo ali kakor ga tukajšnji patentirani nemški naceti imenujejo — Wirtschaftverein, postaja pravcato torišče neke rumene sode, ki se je v zadnjem času tukaj pričela nekam oblastno repenčiti. Predsednik te sumljive rumene družbe je neki Alojzij Wieher, ki je ob enem tudi nastavljen kot poslovodja filijale tega dičnega Wirtschaftvereina v Črni. Kako jo upravlja, je njegova stvar in njegovih hajlbrüderjev. Da pa mora biti gospodarstvo te filijale naravnost »vzorno«, o tem nam priča dejstvo, da se v njej od časa do časa shaja neka rumena družba krokarjev. Tako s eje na primer vršil neki tak sestanek »sinov matere Germanije« v črnski filijali dne 29. junija in razume se, da je bil sestanek združen tudi s »primerno« požrtijo, pa recimo raje fresažo, ker imamo opraviti z nacetimi. Kar je bilo rudarjev poleg, so bili seveda Slovenci! Kako je tem revežem na duhu tehnolo judežvo pivo in svinjina, ne vemo. Značilno pa je, da nekaj semkaj priromanih hajlovcev od časa do časa povabi nekaj slovenskih rudarjev, ter jih za judežve groše napajajo in nafutirajo, da jih potem omotene vpisujejo v neko baje nemškonacionalno organizacijo, katera pa je v resnici organizacija stavkokazov in izdajalcev. Kakor je že ob takih prilikah pri tej družbi v navadi, se je tudi to pot, ko so se udeleženci »fresaže« pošteno zalili in je veselje prihajalo do vrhunca, končala vsa stvar z neizogibnim pretepom. Očividno so imeli hinavci namen pritiskati si navzajem kako Kajnovno znamenje, da se bodo pozneje lažje spoznali. Kakšnega »pristnega« nemškonacionalnega kova so ti junaki, dokazuje tudi dejstvo, da udeleženi rudarji med splošnim pretepom niso hajlali, ampak se prav krepko priduševali, tudi »Teufelna« niso omenili, pač pa so prav po domače klicali na pomoč hudiča! Med temi »pristnimi« nemškonacionalnimi krokarji in los von romovci se je nahajal tudi — mežnar Aleksander Piko, tudi ta je dobil svoj delež po grbi tako, da je bil menda ves pikast. »Nemški« naceti in slovenski klerikalci v objemu, to je zares prizor za bogove. Iz vsega tega sledi, da so prostori Wirtschaftvereina postali čisto navadna beznica, kar je nam pač vse eno. Če imajo nekateri delavci tako »dobre« želodce, da se jim stvar ne pristudi in nosijo svoj denar še tja, jim ta dober želodec privoščimo. Končno bi še onim slovenskim rudarjem, ki so se vsedli na limanice, najbolj brezvestnim hujskačem in ki mislijo postati popolni idijoti, v nemškonacionalnem smislu, še svetovali, naj bi si naredili tudi prava pruska imena. Da ne pridejo v zagato, jim nekaj takih navedemo: Pivke, Kravutskie, Kavke, Reineke, Ochse itd. Tudi švicarskih nemških imen je dosti na razpolago, zlasti bi marsikateremu izmed te družbe pristojalo primerno ime Eseli. Poleg tega naj si še vsak nadene posebno družabno ime Iškarijot.

Ljubno. Dne 10. julija se je pred tukajšnjim okrožnim sodiščem moral zagovarjati 22letni rudar Konrad Klinc, zaradi navadnega barabstva! Dne 21. junija t. l. je Klinc v eni izmed zloglasnih pivskih beznic, pri »Zamorcu«, pričel z rudarjem Franc Leskovšekom prepir. Ker pa se Leskovšek očividno ni maral prepirati,

se je namenil prostor zapustiti. Ko pa je prišel k vratom, mu je Klinc kar meni nič, tebi nič, sunil nož v trebuh. Obtoženi Klinc je za to svojo šuftarijo dobil osem mesecev težke ječe.

Pazniki pri trboveljski družbi so dobili nov služben red. Trboveljska družba je začela delati paznikom nov služben red, ki velja za ves rudniški okraj Celje in za okrožje rujava premoga Zagorje. Družba je sporazumno z drugimi podjetniki v celjskem okraju v imenu I. skupine rudarske zadrage sestavila nov službeni red, ki ga je podpisal ravnatelj Heinrich v Trbovljah, ne da bi bila zaslišala kakega paznika. Zato pa je službeni red tudi tak, da ne daje paznikom nikakršnih pravic, pač pa jim nalaga same dolžnosti. Če vtaknejo pazniki novi službeni red mirno v žep, bodo seveda v prihodnje nesvobodni ljudje in prav navadni sužnji trboveljske družbe. Službeni red je izdala družba tudi samo v nemškem jeziku, čepravno je približno polovica paznikov, ki ne razumejo prav nič nemškega. Morda prične sedaj tudi pazniki premišljevat, da je skrajni čas, da nastopijo organizirani, ker s tem službenim redom so jim podjetniki pač pokazali, koliko je vredna kapitalistična ljubezen do uslužbencev in naj bodo v katerikoli kategoriji.

Trbovlje. Dne 15. t. m. ob 4. popoldne je zopet smrtno ponesrečil 18letni rudar Ivan Oblak, doma iz Radeč. Padel je z vozom v predor, globok od 6 do 7 metrov. Krivda je ta, da sta bila popreje dva delavca pri predoru. Ker pa trboveljska premogokopna družba ne gleda na varstvo delavca, temveč le na dobiček, je šla, pa je v tem mesecu enega delavca odstranila od predora. Torej ji je več vreden dobiček kakor delavsko življenje. Delavci, če se hočete ubraniti take dobičkaželjnosti na račun vašega življenja in ohraniti vaše zdravje, je to mogoče le s pomočjo organizacije.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA:

Sodrugom udeležencem revirne konference. Poročilo o revirni konferenci pričnemo priobčevati s prihodnjo številko.

Trbovlje. Priobčimo s primerno krtačo prihodnjič. S. pošli kmalu in priloži tudi prezenčno listo. Zdravo!

Velenje. Nekaj omenjamo danes, ostalo prihodnjič, malo potrpi. Če imaš morda kaj za dopolnitev, napiši in pošli. Zdravo!

Črno. Saj priobčimo! Drugi dve notice smo oddali »Zarji«, ki jih je tudi že priobčila. Zdravo!

Pozor, sodrugi!

Slovenski rudar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremenje delavskega ljudstva naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsako sredo in soboto in stane naročnina

celoletna	K 10-40
polletna	5-20
četrtletna	2-60
mesečna	—90
za inozemstvo celoletno	14—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna števila 10 vin.

Vsak zaveden rudar bi moral biti naročen na »Zarjo«.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravišтво „Zarje“ v Ljubljani.

Koder prebivajo Slovenci povsod je razširjen

„Slov. Ilustr. Tednik“

Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobivate mu novih naročnikov.

Nič ne pomaga, vsak mora priznati, da je Kolinska kavna primes vendarle najboljši kavni pridatek, ki se odlikuje po svoji izvrstni kakovosti in daje kavi izboren okus, prijeten vonj in lepo barvo. Obenem pa je pristno domače blago. Vse naše gospodinjke kupujejo torej samo Kolinsko kavno primes in so z njo najbolj zadovoljne.

I. Jax & sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17
priporoča svojo bogato zalogo
šivalnih strojev
za rodbino in obrt.

Stroji za pletenje
(Strickmaschinen).

Pisalni stroji „Adler“

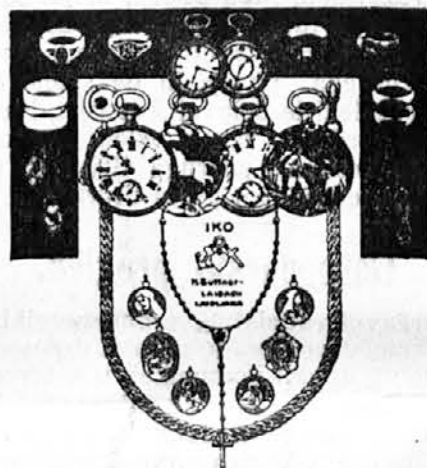
Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Najcenejša ura ni navidez cena bazarska ura, ki se hitro pokvari in imate z njo vedno stroške za popravila, marveč trajno dobro idoča, zanesljiva švicarska ura, ki zaleže tri slabe bazarske ure. Svetovno znano je, da dobavlja trgovina z urami firma H. Suttner v Ljubljani št. 10, le najtočnejše idoče, trpežne švicarske ure po originalnih tovarniških cenah.

Krasen cenik s tisoč ilustracij **gratis in franko.**

Št. 410 Patent Roskopf ura, idoča 36 ur	K 4-10
Št. 698 Niklasta cil. rem. ura	K 5-50
Št. 719 Srebrna remontoarna ura	K 7-80
Št. 721 Srebrna remont. ura, 6 rubinov	K 11-50
Št. 723 Srebrna cil. rem. ura, 6 rub. močne pokr.	K 11-70
Št. 727 Srebrna rem. ura, 6 rubinov, grav. kolesje, močne pokrove	K 12—
Št. 748 Srebrna rem. ura, dvojen plašč	K 13-50
Št. 38 Amer. duble zlata verižica mod. fazona	K 5-60
Niklasta verižica	K 1—
Št. 556 Dolga srebrna ženska verižica, 150 cm dolga, masivna	K 5—

Razpošilja po povzetju ali proti naprej vposlanem znesku. Če kaj ne ugaja, se vrne denar.

H. Suttner le v Ljubljani št. 10.

Ta razpošiljalnica nima nobene podružnice. Lastna tovarna ur v Švici. Znamka IKO slovi po celem svetu. Glavno zastopstvo tovarne ur „ZENITH“. Svetovna eksp. trgovina z boljšimi urami.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopelj t. d.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v juž. Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-Newyork, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno glavna agentura za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.